

tæk

NR 4 • DECEMBER 2014 • STRAATGETS KONTOR • ISSN 1903-5330

Læs bl.a. om:

Forsidefoto: 80 studerende fra Arkitektskolen Aarhus havde et begejstret møde med tækkemændenes og stråtagets verden i begyndelsen af november. I 4 dage lagde Den Jydske Haandværkerskole lokaler og lærerne Ruud Conijn og Bjarne Johansen til, og Straatagets Kontor betalte materialer, så de kommende arkitekter kunne få tækkeskovl og skruemaskine i hånden. Foto: Kirstine Bovbjerg Christensen

14

Verden rundt

Stråtaget findes næsten overalt på kloden – Tæk viser en håndfuld specielle eksempler

04 Unge mestre

Flere og flere unge springer ud som selvstændige og melder sig i laug – Tæk besøger to af dem

08 Stråtaget i hovedstaden

To gange i oktober rykkede stråtaget ind midt i København – læs hvorfor og hvordan

12 Studerende som tækkemænd

En af de arkitektstuderende beretter om, hvordan hun og 79 andre tog favntag med tækkefaget. "Det er noget af en øjenåbner", lød det

20 Året, der gik

En beretning fra det 2014, der snart er gået, set gennem branchekontorets briller

STRAATAGETS KONTOR APS ejes af Jydske og Dansk Tækkemandslaug – JTL og DTL - og er støttet af de to laug og Sepatec A/S.

STRAATAGETS KONTOR er branchekontor for tækkemændene og sekretariat for den internationale sammenslutning af organiserede tækkemænd, ITS – International Thatching Society.

FORMÅLET med kontoret er at medvirke til at fordoble antallet af tækkede kvadratmeter i Danmark inden 2023. Det skal ske gennem fagligt udviklingsarbejde, kvalitetssikring, opbygning og formidling af viden, billigere brandforsikringer og markedsføring.

STRAATAGETS KONTOR udgiver bladet TÆK, som udsendes til samtlige tækkemænd i Danmark og Sverige samt til udvalgte målgrupper med interesse for og tilknytning til tækkebranchen.

TÆK udkommer 4 gange årligt ved begyndelsen af hvert kvartal.

Ansvarshavende redaktør og kontakt:
Jørgen Kaarup • joergen@kaarup.eu • Tlf. 21 25 91 88

Oplag: 600 stk.
Layout: Grafisk Signathur
Tryk: Werks Grafiske Hus A/S

I BESTYRELSEN FOR STRAATAGETS KONTOR:

Tækkemand Finn Guld (Formand)
Åshøjvej 8, 4600 Køge • Tlf. 40 15 71 56 - post@finnguld.dk

Tækkemand Sebastian van der Meer
Carl Refsvej 6C, 4300 Holbæk
Tlf. 25 27 36 33 - taekker@hotmail.com

Direktør Jørgen Kaarup
Vennepunktet 9, 8300 Odder
Tlf. 21 25 91 88 • joergen@kaarup.eu

Leder

Skål og tillykke..!

AF JØRGEN KAARUP
TÆKs REDAKTØR

Det nye Vadehavscenter er strømlinet, moderne og iøjnefaldende. "Vovet", kalder lederen af centeret de spændende linjer i den 1.000 kvadratmeter nye udstillingsbygning i Vester Vedsted.

Tækkebranchen har grund til at juble, for der er ingen tvivl om, at netop det markante stråtag og dermed det bæredygtige element i Dorte Mandrups projekt har spillet en stor rolle, da dommerne udpegede netop denne bygning som vinder ud af 41 forslag.

Stort tillykke, til Dorte Mandrups Arkitekter og til tækkebranchen! Der bør udbringes en nytårsskål for det nye Vadehavscenter.

Lad centerets nye bygning blive en flot, symbolsk begyndelse på en ny tid, hvor arkitekter tager stråtaget ind i moderne byggeri som det formbare, brandsikre, æstetiske og miljøvenlige tag, det er.

Energiforbruget i byggeriet skal reduceres, og det gøres blandt andet ved at vælge materialer med lavest mulige miljøbelastning og lavest mulige energiforbrug under fremstilling. Her kommer stråtaget ind som et supergodt bud på en bæredygtig løsning, formentlig det mest bæredygtige tag af alle.

Vi mangler den sidste dokumentation for at kunne sige "det mest bæredygtige, klimavenlige og miljørigtige tag af alle".

Det er derfor særdeles glædeligt, at Miljøstyrelsen her i begyndelsen af december bevilgede penge til at færdiggøre dokumentationen af stråtagets miljøfordele. Livscyklusanalysen føres nu helt til ende og vil inkludere bortskaffelse.

Det betyder, at branchen om halvandet år er på forkant, når arkitekter skal vurdere, hvilket tag, der skal vælges, når bygherren stiller krav til lavest mulige energiforbrug. Så har vi nemlig dokumentationen i orden, som forhåbentlig vil gøre valget af stråtaget let.

Det er leverandørfirmaet Carlo F. Christensen, Teknologisk Institut og Straatagets Kontor, der sammen har søgt penge til projektet "Det økologiske og bæredygtige stråtag: miljøfordele og udnyttelse af restprodukter". Resultatet vil helt sikkert komme hele branchen til gode.

Det er anden gang, Miljøstyrelsen bevilger penge til tækkebranchen. Det er gjort muligt, fordi branchen nu kan søge fonde og of-

fentlige tilskud som én samlet branche i kraft af Straatagets Kontor. Ikke for at rose mig selv, men for at understrege vigtigheden af, at den meget lille tækkebranche står sammen.

Vi mærkede snerten af, hvordan store aktører forsøger at styre informationsstrømmen, da teglbranchen følte sig trådt på, da jeg udnævnte stråtaget som klimavinder – bedre end tegltaget hvad angår CO2-belastning. Derfor er det helt afgørende, at tækkebranchen kan optræde samlet udadtil.

Det sker i kraft af, at de to laug samarbejder, bl.a. via Straatagets Kontor. Det sker i kraft af, at dialogen mellem tækkemænd og materialeleverandører styrkes. Og det sker ved at tage de næste skridt i retning af en egentlig kvalitetssikring og måske endog certificering af stråtaget.

Det hele sker i de faglige fora, der nu engang er. Derfor er det dejligt at høre, at flere og flere unge og yngre tækkemestre nu melder sig ind i laugene.

Der er efter alt at dømme lys forude mht. at få nedsat de generelle afstandskrav for nybygninger med stråtag. Næste skridt bliver at forbedre forsikringsvilkårene for ejerne.

De unge studerende på Arkitektskolen Aarhus er vilde med stråtag. Mange unge foretrækker naturlige kvalitetsmaterialer og ægte håndværk. De er flasket op med det smarte, højteknologiske og skrøbelige. Vi glæder os til den dag, de sidder ved tegnebordet og laver forslag til energi- og miljørigtige bygninger!

Hermed en opfordring til at udbringe en skål for den positive udvikling, når I sidder ved middagsbordet nytårsaften.

*Godt nyt arbejdsår ønskes alle i branchen
– og godt nytår til jer, der følger os med interesse.*

Flere unge mestre

En del unge vælger at få fod under eget bord frem for at blive tækkesvend efter endt uddannelse – Tæk tager pulsen på to af dem

TEKST & FOTO: JØRGEN KAARUP

Rasmus Roager, 30 år, er glad for, at han tog springet og blev selvstændig.

Rasmus gav sig selv en ordentlig udfordring, da han kastede sig ud i at lave en engelsk mønning uden nogensinde at have set, hvordan man gør.

Nederst: Rasmus' makker er Kim Lykke Sørensen, 31 år. Kim blev udlært i september i år og blev straks selvstændig. "Det øger muligheden for at komme rundt i landet", siger han.

Flere og flere unge tækkemænd bliver mestre og melder sig derefter ind i laugene. Dansk Tækkemandslaug har i 2014 fået 7 nye medlemmer, de fleste unge under 40 år. Også Jydsk Tækkemandslaug har fået nye medlemmer i år. Laugene har tilsammen knap 100 medlemmer med cirka halvdelen hver.

Tæk tager pulsen blandt et par unge, nye mestre og besøger Rasmus Christian Roager, 30 år og Kim Lykke Sørensen, 31 år. Rasmus har været selvstændig i et år og er nyt medlem af DTL, Kim er nyudlært 26. september i år, allerede selvstændig og endnu ikke i laug.

"Jeg vil gerne rundt i landet for at udvide tækkehorisonten, og det er lettere at komme rundt, når man er selvstændig", siger Kim Lykke Sørensen, der er fra Esbjerg og udlært hos Poul Sonnichsen på Fanø.

GODT AT VÆRE I LAUG

Rasmus blev udlært i 2006, har været ude at rejse, tækket i Tanzania, aftjent værnepligt og har arbejdet ved Poul Sonnichsen og Christian Sørensen. Skønt han er et år yngre end Kim, har han længere erfaring og er derfor lige nu den i makkerparret, der giver tilbud og er kundeopsøgende.

"Jeg har nok 10 tilbud ude nu. I den sammenhæng tror jeg, at det betyder noget at være i et laug. En enkelt kunde har efterspurgt Byg Garanti, og hvis jeg får det job, så er medlemskabet jo betalt hjem", siger Rasmus Roager.

Begge tækkemænd sætter pris på netværket og den faglige udvikling, som laugene står for. Rasmus havde faktisk ventet med at blive medlem af DTL, fordi han troede, at man skulle have tækket tre hele huse, som så skulle bedømmes.

"Men så kom Kim hjem fra binnedagen og sagde, at når jeg er faguddannet, så kan jeg umiddelbart blive medlem, og det er jeg da glad for".

Hvordan ser I på mulighederne nu og i fremtiden i tækkebranchen herhjemme?

"Det ser okay ud. Jeg tror bestemt ikke, at stråtaget dør ud", siger Rasmus. "Hele den grønne bølge, økologi og miljøbevidsthed, det er jo i den grad oppe i tiden, og det vil få en del til at vælge stråtag".

Kim supplerer:

"Hvis afstandskravet kommer ned, så vi kan få nye huse inde i byerne, så kan vi godt fordoble tækningen herhjemme".

FARVEL TIL PLEJER

Begge er enige om, at tækkemændene skal følge med tiden og hele tiden udvikle taget og dets muligheder. Og det er lige præcis det, der gør, at de to er sprunget ud som selvstændige: Fordi man kan præge kunderne og udviklingen i højere grad, end hvis man er ansat hos en mester, der i højere grad går efter "sådan plejer vi altså at gøre".

"Det hører med til den historie, at vi skal opføre os ordentligt. Jeg har været ude for, at en kunde fortæller, at to forskellige tækkemænd har sagt, at der skulle tækkes om hos ham. Da jeg kom ud og så på det, var der behov for en ny rygning, som blev med ålegræs. Der var 15 år tilbage i det tag. Det er bare ikke i orden, og det bider sig selv i halen, hvis vi på den måde nedsætter stråtagets levetid og omdømme", siger en noget indigneret Rasmus Roager.

Hvad siger du, når du får din første lodrette tækning, Rasmus?

"Jeg siger YES. Jeg har tækket en gavl, som på det nærmeste var lodret, og en dygtig tækkemand bør kunne tække alt – men lige præcis på det punkt med mansard-tækning, der er Kim foran mig. Han har haft det på skolen med den nye lærer, Ruud Conijn, og det har jeg ikke..."

Det lyder til, at de to kompagnoner nok finder ud af at løse en sådan opgave sammen, for de går mere efter at samarbejde end at konkurrere for på den måde at udnytte hinandens styrker.

Og udfordringer er de også klar til. F.eks. tækkede Rasmus Roager en engelsk rygning for et par måneder siden "selv om jeg satte penge til ved at gøre det". Men når nu muligheden var der, ville den unge tækkemand prøve at tække med vredne hasselkæppe og lave engelske dekorationer.

Det var på Sdr. Hygum hjemstavns gård, hvor ideen opstod, da han tog et gammelt halmtag ned på et lille hus på stedet. Halmen blev genbrugt til den helt specielle mønning, som han aldrig før havde prøvet at lave.

"Det var en spændende opgave. Altid sjovt at prøve noget nyt og lære af det". <

"Det er en berigelse at have lærlinge", siger Per Keis, formand for tækkefagets uddannelsesudvalg. Han har selv to lærlinge.

Lærepladser efterlyses

TEKST & FOTO: JØRGEN KAARUP

Mens Radioavisen for tredje gang denne novembermorgen fortæller, at hver anden virksomhed ville ansætte en lærling, hvis de kun fik S.U., er regnen lige så stille holdt op. Tækkemandslærling Nicolai Madsen tækker på et bindingsværkshus på Nordfyn.

Både Nicolai og hans arbejdsgiver er kritiske over for forslaget om at erstatte lærlingeløn med den S.U., de fleste unge må nøjes med.

"Det ville jo skabe konkurrenceforvriddning, hvis nogle firmaer havde gratis lærlinge og andre ingen havde", siger Per Keis, tækkemændenes formand for uddannelsesudvalget. Han har selv to lærlinge for tiden.

"Det ville gøre det meget lidt attraktivt at være lærling, og vi arbejder jo rent faktisk for den løn, vi får", siger yngste lærling, Nicolai Madsen, 18 år gammel. Han har været ved Per Keis i fire måneder og er meget glad for, at han skiftede fra tømrer- til tækkefaget.

Mester bakker sin lærling op:

"Det ville jo ikke være fair, hvis vi fik den gratis arbejdskraft, fordi staten betalte S.U. - men en lidt lavere løn kunne måske være en mulighed", siger Per Keis.

PÅ TAGET FRA DAG 1

Ifølge den undersøgelse, der kører i Radioavisen denne dag, ville hver fjerde ansætte en lærling mere, hvis lønnen var lavere. Det ville føre til 7.700 nye praktikpladser, som er mere end halvdelen af dem, der mangler på alle erhvervsuddannelser. Det viser en undersøgelse udført af tænketanken DEA.

"På den anden side, så tjener mine lærlinge deres løn hjem. Det er en berigelse og samtidig hyggeligt at have dem", siger Per Keis og tilføjer, at hans yngste lærling allerede har tækket 30 kvadratmeter helt alene efter mindre end fire måneders oplæring.

"Mine får en skruemaskine i hånden fra første dag, og så må

Yngstelærlingen, Nicolai Madsen, begyndte i tømrerfaget, men synes, at tækkefaget er langt mere spændende. "Det er jo vaskeægte håndværk", siger han.

svend, den mere erfarne lærling og jeg selv jo lære fra os. Den bedste måde at lære faget på er ved at praktisere fra dag 1", siger formanden for tækkefagets uddannelsesudvalg, Per Keis.

ET SPÆNDENDE FAG

På DM i Skills i januar i år så yngstelærlingen tækkestanden og syntes med det samme, at det så mere spændende ud end tømrerfaget, hvor han var halvt igennem grundforløbet. Da Per Keis kort tid efter oprettede en praktikplads, slog Nicolai til med det samme. Og han er ikke blevet skuffet.

"Det er rigtig spændende, der er meget mere håndværk i tækkefaget. F.eks. bruger vi øjemål til mange ting, og vi har nærmest

Der mangler praktikpladser, også i tækkebranchen – formanden for uddannelsesudvalget opfordrer til, at flere får en lærling

- Der mangler i øjeblikket ca. 13.000 praktikpladser inden for erhvervsuddannelserne, det højeste tal i 10 år.
- Tækkefaget mangler p.t. 4 praktikpladser.
- Det er kun omkring 40 af tækkefagets cirka 250 virksomheder, der har en lærling.
- En månedsløn for en tækkelærling er cirka 14.700 kr. og betales af virksomheden.
- S.U. for udeboende er knap 6.000 kr. om måneden og betales af staten.
- Det tidligere tilskud på 70.000 kr. for at tage en lærling – betalt af staten – er afskaffet af den nuværende regering.
- Da der var flest i lære i tækkefaget, var der 16 årslærlinge – da der var færrest kun én.

kun skruemaskinen, hvorimod tømrerne har masser af maskiner og udfører en del rutinearbejde – her i faget er hver eneste tækkeplads og dag forskellig", siger Nicolai Madsen.

På spørgsmålet om, hvad der kan gøres for at få flere praktikpladser i tækkefaget, triller Nicolai bolden videre til mestrene. Hvis det handler om mindre løn, er han med på at gå lidt ned, men forslaget om S.U. til lærlinge afviser han blankt:

"Vi udfører jo et konkret arbejde, der repræsenterer en værdi og derfor skal vi have løn. Jeg ved godt, at det også er hårdt at læse, det er slet ikke det – men den studerende udfører ikke et arbejde, der kan sælges sådan som vi gør. Det er mestrene, der ikke i tilstrækkeligt omfang søger lærlinge - det er der, den hænger".

FOR BØVLET..?

Per Keis' svend gennem snart 10 år, 32-årige Kristoffer Ernst Andersen, er den i firmaet, der bruger mest tid på at lære nye lærlinge op. Han mener, at mange mestre tror, at det er besværligt at have en lærling.

"Der er nok nogle, der mener, det er for bøvlet... De tror, at det er mere tidskrævende, end det er", siger svenden, der er udlært ved Per Keis.

Mester selv i firmaet med to lærlinge og en ung svend forstår ikke, at det er så svært at få tækkemænd til at tage lærlinge. Men snart skal der søges penge, AUB-midler, fra arbejdsgivernes uddannelsesbidrag

"Så får vi forhåbentlig råd til at få én til at køre rundt og tale med de unge på tekniske skoler, så de får tækkefaget ind på lystavlen - og med de tækkemænd, der aldrig har haft en lærling. Vi har før kørt en sådan kampagne, og da kunne det virkelig mærkes: Vi var oppe på 16 års-lærlinge, og det ville jo være godt at nå derhen igen", siger Per Keis. <

Ricky Berner og Thor Christensen (med ryggen til) slæber tækkerør fra Carlo F. Christensen hen til demotaget, mens det endnu var lyst – det var den dag, Kulturnatten løb af stablen.

Bonderøv Frank Erichsen og en ballon-gasflamme var trækplastre til tækkestanden under Kulturnatten.

Stråtaget indtager København

To gange i oktober var stråtaget tilbage i den hovedstad, hvorfra det blev smidt ud for flere hundrede år siden...

TEKST & FOTO: JØRGEN KAARUP

Først var der Kulturnatten, siden fagmessen for bæredygtigt byggeri i Forum, Building Green. Begge gange var Straatagets Kontor med gode hjælpere i København for at vise, hvad fag og tag kan.

Stråtagsambassadør Frank Erichsen stod bi og stillede sit Bonderøvs-navn og - image til rådighed for at trække mennesker til stråtagsarrangementet ved Ingeniørernes Hus i Kalvebods Brygge fredag den 10. november, Kulturnat i København.

"Nu har I vel sørget for mikrofon og højttalere", lød det bekymret fra Frank Erichsen under middagen, en time før han skulle tale. Det blev der sørget for i en fart, men Frank kunne nu sagtens råbe de omkring 20 tilhørere op. Både han og alle andre havde forventet en del flere.

Aftenen fik et godt forløb med Søren Vodder fra Miscanthus A/S, Thor Christensen fra Carlo F. Christensen A/S, Ricky Berner, ingeniør og tækkemand og artiklens forfatter som værter i tellet, der var udsmykket med fotostater af moderne stråtage fra Holland.

ET TILLØBSSTYKKE

Til Building Green-messen i Forum blev stråtags-standen et tilløbsstykke. Den mobile, tækkede trailer fra Jydsk Tækkemandslaug, der

havde premiere disse to dage, og en opsats til demo-tækning trak rigtig mange mennesker til.

"Det er jo rigtig natur og helt håndgribeligt bæredygtigt", lød det fra flere af de besøgende, der var kørt træet i bæredygtigt plastic og elektronik.

Tækkemændene Caspar Hall, Steffen Helbo, Sebastian van der Meer, Tonny Bogut og lærlingen Saul van der Meer ydede hver deres til at gøre det til en stand, som rigtig mange standsede op for at se, mærke på stråene, få en pjece – og en god snak om stråtage. Igen var Thor Christensen på banen og gjorde et flot stykke salgsarbejde for tækkebranchen.

Blandt de interesserede var der mange arkitekter og arkitektstuderende, så meget tyder på, at stråtaget er ved at slå igennem blandt dem, der skal give taget nye former i en bæredygtig kontekst.

Da der blev skålet for en vellykket indsats, skønnede Thor Christensen, der sammen med Straatagets Kontor stod i standen begge dage, at der skønsmæssigt havde været nærkontakt med 400 - 500 mennesker ud af de knap 5.000 besøgende. En kæmpesucces, som kalder på en gentagelse i 2015. <

Stråtagsstanden på Building Green blev et tilløbsstykke og blev besøgt af 4- 500 mennesker. Saul van der Meer tækker her med "det mobile stråtag" bag sig.

God jul & godt nytår fra laugsformændene

**AF HENRIK HENRIKSEN,
FORMAND, DANSK TÆKKEMANDSLAUG**

Jeg sidder og kigger tilbage på et tække år som snart er gået. Og jeg føler at året har givet meget godt til tækkefaget. Dansk Tækkemandslaug har fået rigtig mange nye medlemmer i år. Og det tolker jeg meget positivt. Det er tækkfolk som bare vil noget mere med deres fag. Give det bedste til kunderne og sig selv.

2014 var også året hvor mange tækkfolk mødtes i Sydafrika. Det var året, som gav troen på, at vi får løst knuden og får sat afstandskravet til skel ned. Det er året hvor den nye branchevejledning bliver færdig. Og det blev året hvor vi begyndte at bearbejde de vestjyske kommuners lokalplaner m.h.t. byggehøjder.

Det blev også året hvor jeg gang på gang fik bekræftet at for tidligt nedbrudte tage ikke kun skyldes dårlige tækkerør. Men at de mange problemer primært skyldes dårligt udført tækkearbejde. Jeg møder stadig tækkfolk der aldrig har hørt om gradtab på slidlaget, og som derfor tækker tykt med korte rør.

Jeg vil derfor gerne opfordre alle jer der står uden for et laug til at søge ind i et fællesskab og gennem dette medlemskab opnå et højere fagligt niveau. Det vil sikre jer gode kollegaer på tværs af hele landet og løfte jeres eget selvværd. Det er utroligt vigtigt for tækkfaget at vi står sammen og viser alle, at vi har et bæredygtigt produkt, som også kan holde i et forventet tidsrum.

Vores kunder har store forventninger til vores stråtag. Og det skal vi på en professionel måde leve op til. Og professionel bliver man kun, når man hele tider er opgraderet med ny viden og følger med, når der laves kurser, seminar og binnedag, for det der stor faglig viden udbredes. Men det er også vigtigt med et godt netværk, når man står med nye udfordringer, så der er et sted at hente hjælp. Ingen er verdensmester og jo mere viden man har, jo mere ved man at man ikke ved.

Netværket kan også bruges, når man støder ind i kunder, der er helt urimelige. Og dem får vi flere og flere af. Jeg synes det er utroligt, hvad nogle brokker sig over efterhånden. I år har det været helt galt med rygninger, der gror på grund af det varme og våde efterår. Der er brok over farveforskelle eller dårlig oprydning. Så er det godt at kunne ringe til en ven. Man vil få et meget bedre og sjovere liv, hvis man er medlem af et fællesskab. Og tækkfaget vil blive styrket voldsomt, hvis vi fik løftet fagligheden hos de mange, der står uden for laugene.

Det eneste jeg ikke synes vi fik gjort noget ved i året der gik, er de mange østfirmaer, som på ulovlig vis stjæler meget af tækkear-

bejdet. Specielt de helt store opgaver. Det håber jeg at vi sammen kan sætte på dagsordenen i det kommende år. Vi mister vores egen berettigelse i markedet, hvis vi ikke kæmper for retfærdighed, løn og arbejdsvilkår samt sort arbejde, som langt hen af vejen kendetegner disse firmaer.

Jeg vil også gerne rose Straatagets Kontor for arbejdet med at markedsføre vores fag. Der er virkelig sat fokus på faget i hele landet gennem presse, arkitektstuderende, messer og meget mere. Jeg tror virkelig på fremtiden for stråtaget. Nu skal vi bare være klar til at levere varen. Og forberedelserne starter på vores seminar i Hadsten d. 16./17. januar. Vi ses.

*Rigtig glædelig jul og godt nytår.
Henrik Henriksen*

**AF TONNY BOGUT,
FORMAND, JYDSK TÆKKEMANDSLAUG**

Kære kolleger i Jydsk Tækkemandslaug, Dansk Tækkemandslaug og jer, der endnu ikke har fundet det nyttigt, at være en del af nogle af delene.

Der er ingen tvivl om, at 2014 har været et begivenhedsfuldt år for branchen og jeg vil påstå, at initiativet med det fælles Straatagets Kontor nu for alvor begynder at bære frugt. Skål for det!

Nå, det var en noget kort skåltale for mit vedkommende denne gang, selvom jeg godt ved at der er masser af begivenheder fra årets løb, der kunne trækkes helt frem i spotlyset. De skal nu nok blive nævnt andetsteds i bladet. For når nu alle de pæne ord om samarbejde og fællesskab er sagt – og det bliver de ofte – kan jeg ikke undgå at sidde tilbage med en underlig smag af gløgg, hvor man har hældt sur rødvin i og sparet på portvinen.

Forneemmelsen kommer typisk i forbindelse med et af de arrangementer, hvor meningen vel egentlig er, at vi mødes og hygger os og anerkender hinanden som gode kolleger. Ofte hører vi om spændende emner fra andre dele af byggebranchen og vi gør hinanden bekendt med nye tiltag eller faldgruber indenfor vores eget fag.

Men på et eller andet tidspunkt bliver "den gamle tvist" trukket frem. Så sikkert som snydemandel til ungerne juleaften, vil jeg eller andre fra mit laug blive konfronteret med, hvilke beslutninger vores forfædre tog, for jeg ved snart ikke hvor mange år siden. Det seminar eller binnedag, som man mødte op til, fuld af forventninger om nyheder og nye bekendtskaber, ender som regel i forudsigelige kommentarer om fortidens uenigheder. Ja, man tror at det er løgn, men jeg har sågar oplevet, at folk ikke ville give mig hånden, alene, formoder jeg, fordi jeg repræsenterer det "forkerte" laug. Hvad der er ret og vrang, er jeg fuldstændig holdt op med at interessere mig for.

Men hvorfor jeg skal stilles til ansvar for nogle beslutninger, der blev taget længe før jeg overhovedet holdt et tækkebrædt i hånden, kan jeg overhovedet ikke forstå. Og hvorfor vi (den yngre generation) partout skal mindes om det, er mig en endnu større gåde. Så kan man vælge at blive væk fra den slags forsamlings og nøjes med at lade sig informere gennem TÆK – Næh, her har redaktøren nemlig åbenbart besluttet sig for at trække en del af de ældre kolleger af stalden, så de lige kan få lov at opsummere begivenhederne, hvis man ellers skulle have glemt det fra sidste udgave. Jeg ved ikke hvordan det foregår i andre brancher, men tillad mig lige at bruge en sportsmetafor: Ville man også konstant minde Morten Olsen om dispositioner, som Ricardo foretog? Næppe, der er nemlig kommet helt nye spillere på banen siden, nøjagtig som i JTL.

Selv internt til DTL's generalforsamling i år, holdt formanden sig ikke for fin til, i sin beretning, lige at placere et par mere eller mindre sandfærdige, men sikkert ikke mindre underholdende indslag om JTL – Her er et af de lidt mere uskyldige citater fra beretningen: "... (vedkommende) tækkemand er medlem af Jydsk Tækkemandslaug. Men i hans brevhoved står der: Medlem af Dansk Tækkemandslaug. Det er han nu ikke. Men det må s'gu da være mere attraktivt at være medlem hos os siden han ikke tør fortælle sandheden, at han er

medlem af Jydsk. Den kan vi så tænke længe over."

Ja, og bagefter kan vi tænke længe over, om den slags bemærkninger blandt godtroende kolleger bidrager til en mere samlet branche, eller om det er historien om, at jo mere vi peger på de andres fjollerier, jo færre er der forhåbentlig, der opdager vores egne.. Helt ærligt.. Hvorfor? Hvad er det for en tone at bygge et samarbejde på? Et samarbejde der, når nu vi ikke kan blive enige om en model for et fælles laug, burde bygge på gensidig tillid og respekt. Det andet hører i bedste fald hjemme i en dårlig skilsmisse og i værste fald i en børnehave. Ikke desto mindre er børnene fra den berygtede skilsmisse i sin tid, nu gået hen og blevet voksne med eget cvr-nummer og det hele. Og så vidt jeg har hørt, vil de fleste af dem skide på hvad der skete hvornår. De er nemlig for længst kommet videre..

Hvis vi som branche skal videre, er det nu vi skal hoppe på vognen og benytte os af den medvind, som vores fælles projekt Straatagets Kontor oplever. Det, eller de, eneste, der står i vejen for dette projekt, er alle dem, der tålmodigt bærer ved til et bål, der for de fleste af os er brændt ud for længst. Problemet er ikke længere hvad der skete dengang, men dem, der ikke har formået at komme videre.

Lige nu vimler det med unge visionære tækkemænd – præcis som vi har håbet de seneste år. Lad dog dem komme til og præge faget og laugene med al den positive og friske energi som er et vilkår for at rykke os videre.

På det kollegiale plan, nede hvor vi ikke leger storpolitik, har jeg til gengæld haft et helt fantastisk år. Jeg har mødt og arbejdet sammen med kolleger fra nær og fjern og fået bekræftet den positivitet og optimisme, der gør, at jeg har store forhåbninger for fremtiden. Alt det der gør, at det giver mening at repræsentere et laug.

Rigtig god jul og godt nytår til alle: unge og gamle, sure og søde, DTL og JTL og alle midt imellem, vi ses til en eller anden hyggelig komsammen i det nye år.

Tonny Bogut

Arki-tækt

**TEKST: KIRSTINE BOVBJERG CHRISTENSEN,
STUD. ARCH MAA & #TÆKKERTØS
FOTOS: KIRSTINE BOVBJERG CHRISTENSEN &
JØRGEN KAARUP**

Der er bare noget anderledes over det. "Som at klappe et dyr", er tidligere blevet nævnt både i bogen "Naturens eget tag" og senere i TÆK nr.3 fra oktober 2014. Min medstuderende Asger Skov Rasmussen og jeg stod og jokede med denne vending, mens vi mærkede på en jysk vindskede. "Som at køre hånden langs ens kærestes ryg" blev tilføjet af en grinende Asger med et glimt i øjet.

Og der er noget betagende over dette materiale. Der er noget ægte over det. Der er intet præfabrikeret eller kunstigt fremstillet ved et ganske almindeligt stråtag. Det er bare rør lagt ovenpå hinanden i flere lag. Rør, der er høstet, rensat, bundet og derefter lagt på taget. Det er næsten for simpelt til, at det kan passe i vores moderne tidsalder.

Jeg er fascineret af tæk. For mit vedkommende startede det for godt et år siden på Den Jydske Haandværkerskole i Hadsten på en ellers kedelig novemberdag. I forbindelse med vores semester-tema om traditionelle danske tagkonstruktioner og træarbejde på mit andet år på Aarhus Arkitektskole skulle vi til håndværkerskolen for at høre om stråtag. Jeg havde ikke tidligere tænkt videre over fænomenet stråtag, så jeg havde ingen forventninger til det.

INTERESSANT VAR DET S'GU

Efter en dag med lovprisende oplæg fra flere forskellige repræsentanter for stråtaget, havde jeg en hvis skepsis overfor stråtag. Oplægsholderne fik det nærmest til at lyde som om, at "hvis der bare var nok der fik stråtag, kunne vi redde verden"... Men interessant, det var det s'gu. Specielt med hensyn til de moderne stråttækte byggerier i Holland. At man kunne bruge et ældgammelt materiale på en så moderne og skarp måde. Det fangede virkelig min opmærksomhed.

Den anden dag fik vi lov til selv at prøve at lægge rør på en mindre tagkonstruktion på pladsen bag ved håndværkerskolen, under kyndig vejledning af Ruud Conijn og Bjarne Johansen, der er og har været undervisere på tækkeduuddannelsen.

Jeg syntes det var interessant selv at stå med det i hænderne, dette forholdsvis ustyrlige materiale. Derfor bed jeg mærke i den

henkastede, halv-ironiske kommentar Bjarne kom med, mens vi teoretiske arkitekter fjumrede rundt med rør og skruer; ... "at hvis vi havde lyst, så kunne vi da bare komme i praktik..."

Jeg tog ham på ordet og ringede halvt år senere og spurgte, om han egentlig mente det. Han mente da altid alt hvad han sagde.... Og så kom jeg i praktik i min sommerferie.

UUDNYTTET POTENTIALE

Efter at have kravlet rundt på taget i tre uger med Bjarne og hans lærling, Peder, var jeg bare endnu mere overbevist om, at der er så meget potentiale i stråtag, som endnu ikke bliver udnyttet til fulde i Danmark.

Succesen fra sidste år blev gentaget med tre hold arkitektstuderende i begyndelsen af november. "Studio Transformation and Cultural Heritage", "Studio Regenerative Architecture" (4. og 5. års), og "Unit 2-3 C" (2. og 3.års.) var alle på håndværkerskolen i Hadsten for at deltage i arrangementet.

Arkitekt og underviser på Arkitektskolen Aarhus, Niels Nygaard, havde en kort introduktion til arrangementet og præsentation af de øvrige oplægsholdere. Jørgen Kaarup fra Straatagets Kontor fortalte om stråtaget generelt, brandsikring, lovkrav, stråtagets udbredelse nationalt og internationalt samt miljø og bæredygtighed.

Formanden for Jysk Tækkemandslaug, Tonny Bogut, fortalte om tækkemandslaugene og deres udvikling, hans karriere og begejstring for faget samt underholdende anekdoter om hvorfor han valgte at blive tækkemand.

Derefter var der engageret diskussion, hvor mange arkitektstuderende spurgte ind og stillede kritiske spørgsmål omkring stråtagets bæredygtighed, tagkonstruktion, isoleringsevne, dyrkelse af rør, brandsikkerhed og priser i forhold til fast tag mm.

"Ægte og betagende", kalder Kirstine Bovbjerg stråtaget, som hun har dyrket i sin sommerferie og i tre dage som hjælpelærer sammen med 80 studerende fra Arkitektskolen Aarhus

I KØ EFTER EN TÆKKESKOVL

Der var var rigtig god stemning lige fra morgenstunden på den praktiske dag i Hadsten. Arkitekterne var begejstrede for at komme i gang. De to herlige tækkemænd Ruud og Bjarne instruerede, og jeg var med som hjælpeinstruktør og "tolk" mellem arkitekter og tækkemænd. Det var fedt at se så mange ivrige arkitekter, der nærmest stod i kø for at prøve en tækkeskovl.

"Det er noget af en øjenåbner. Jeg fik øjnene op for et fag jeg aldrig har tænkt over før, men som har så mange muligheder." udtaler Daniel Seyed Jebraili, Unit 2-3 C, efter dagene på Håndværkerskolen. Dette er generelt for mange af de arkitektstuderende. Flertallet ved nærmest intet om hverken branchen eller materialet. Der er noget lidt mystisk og traditionsbundet over dette gamle fag. Det er absolut heller ikke indlysende, hvordan et stråtag er lavet, når man kun ser det færdige resultat, som oftest har flere årtier på bagen.

Det var tydeligt, at mange fandt det inspirerende at stå med materialet i hænderne og se teknikken bag. For tiden er arkitektuddannelsen meget udskældt for at være for teoretisk og uden forbindelse til håndværket og håndværkerne. Dette arrangement er en god mulighed for at trække selve uddannelsen i en lidt mere praktisk retning, med viden og evner indenfor det gode håndværk.

Gonzalo Rojas fra Studio Regenerative Architecture og udvekslingsstuderende fra Spanien har ikke tidligere haft at gøre med

Kirstine Bovbjerg Christensen

er 24 år, studerer på Arkitektskolen Aarhus, faldt for stråtaget, da hun som en blandt 60 studerende var på Den Jydske Haandværkerskole for at få nærkontakt med fag og tag i november 2013, brugte tre uger af sin sommerferie på at være på taget sammen med en erfaren tækkemand, siden var hun med til at tække flere dage på Hjerl Hede, med til bindedag og nu også "hjælpelærer", da 80 arkitektstuderende var på skolen i Hadsten i november i år.

stråtag, da materialet ikke er udbredt i Spanien. Men han er positivt overrasket over faget:

"Personligt fandt jeg tækket kurset i Hadsten en berigende oplevelse. Som spanier er det interessant at få kendskab til et materiale, der er så sjældent i mit hjemland. At et enkelt, og ubearbejdet materiale kan løse fundamentale arkitektoniske problemstillinger med så stor ekspertise er inspirerende. Tutorerne gjorde det godt med fremvisningen og gav os en interessant tilgang til håndværk og faget. Jeg mener at det er en nødvendighed at være bekendt med det grundlæggende håndværk for at være en god arkitekt."

FANTASTISK OG INSPIRERENDE

På den praktiske dag viste kandidatstuderende Karin Edlund mig sit projekt, som hun havde arbejdet med de sidste par uger. Karin er fra Sverige, hvor det også har en lang tradition for stråtage, som i Danmark. I sit projekt havde hun medtænkt stråtaget både som regulært tag, men også som vægbeklædning på dele af bygningen, både udendørs og indendørs.

"Det var virkelig en inspirerende workshop, fantastisk at lære materialet at kende og få en større forståelse for håndværket. Det var ekstra interessant i forhold til, at jeg har intentioner om at anvende strå på både tag og facader i mit projekt dette semester; en over 4000 m2 stor bygning til Filmbyen på Aarhus havn. Strå er et taktilt og naturligt materiale, en spændende kontrast til de hårde materialer som dominerer havnen i dag."

Stråtaget er lige nu på vej ind i en moderniseringsfase. Folk bliver mere og mere miljøbevidste og dér står stråtaget stærkt, både hvad angår beskyttelse af grundvand og med hensyn til at optage overskydende næringsstoffer og bidrage positivt til CO2 balancen. Her står planterne bag stråtaget virkelig stærkt.

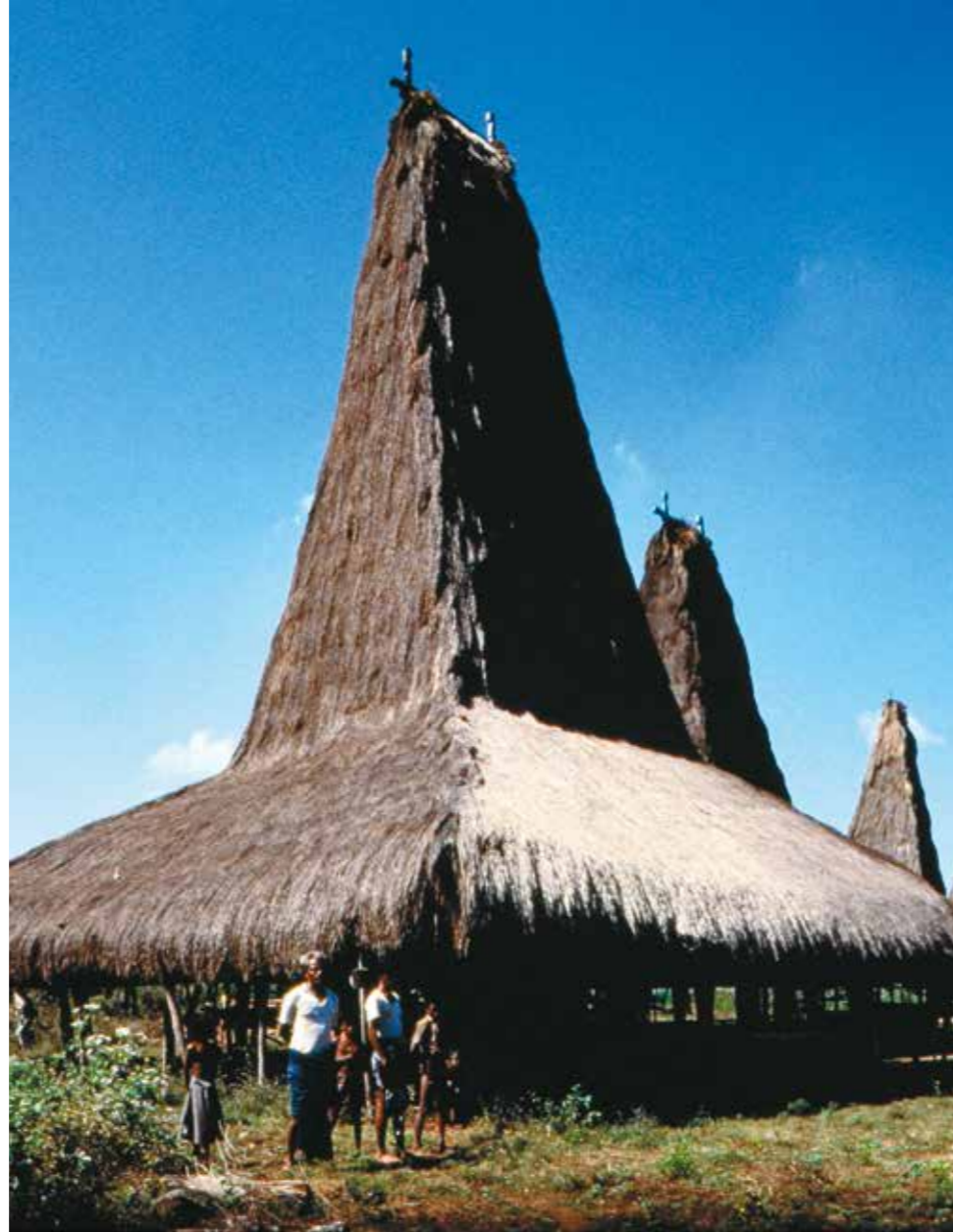
Det er vejen frem, hvis stråtaget skal fornyes og gøres nutidigt. Det er vigtigt at arkitekterne har kendskab til materialet og metoden, og er bevidst om stråtagets muligheder i moderne designs. For stråtaget trænger ærligt talt til lidt fornyelse. Læg de rosenrøde, nostalgiske ideer om stråtag, bindingsværk og stokroser på hylden, og se på hvilket arkitektonisk potentiale strå -tag - vægge -facader har.

Min overbevisning er, at kombinationen af engagerede og visionære tækkemænd og arkitekter er opskriften på nutidigt stråttækt bygningsdesign. Det er bare at tage udfordringen op og komme i gang. <

Verden rundt

I sådan et jule-nummer er der også plads til lidt "ren nydelse" i form af nogle sjove, anderledes og flotte stråtag fra fjerne egne på kloden.

Det er fotos, som den japanske fotograf Yoshio Komatsu har taget til bogen "Built by Hand". En del af disse fotos har han velvilligt stillet til rådighed for bogen "Naturens eget tag" fra Straatagets Kontor.

INDONESIEN. Denne indonesiske bygning er inddelt i tre: Den øverste, smalle sektion af det tækkede tag er til ære for Gud, midterarealet er bolig for mennesker, og nederst bor dyrene.

NY KALÉDONIEN. Et palmeblade- og græstækket tag. Bemærk tækningen af væggen.

PERU. Her ved Titicacasøen i Peru bruger de oprindelige indbyggere høje græsser til næsten alt: Til de hytter, de bor i, til tag, til at lave flydende øer, som de bor på – og til de både, de fisker fra og bruger til transport.

CAMEROON. Dette er høvdingens hus, som også er en moské

YEMEN. Tag tækket af tihami-tagrør, som holdes fast af vredne reb af palmer, fordi området nær Det røde Hav ofte hjemses af kraftige storme. Også her er væggene dækket af strå

Status i forsøget på at nedbringe byggeafstanden til skel for stråtag fra ti til fem meter

TEKST: FINN GULD
FOTO: ANDERS BACH VESTERGAARD, DBI

Leg med ilden

I forsøget på at nedbringe afstanden til skel for nyopførte stråtage er der blevet afbrændt 4 stråtagmodeller på Dansk Brandteknisk Institut. Afbrændingen er udført for, at dokumentere at stråtage udført med tagrør eller mischantus ikke er så brændbare, at det kræver ekstraordinært store afstande til andre beboelser. Vi har foretaget afbrændingen fordi Byggestyrelsen har krævet at stråtaget bliver afprøvet med hensyn til antændelse af flyveild.

Afbrændingen er udført som en anerkendt afprøvning, som giver mulighed for fortolkning af resultatet, da vi i første omgang beder om nedsættelse af skelgrænserne fra de nuværende ti meter til fem meter. Prøvningen kan beskrives således:

Modellerne var et udsnit af en tagflade på 1,22 x 2,44 meter med et stråtag på 25 cm tykkelse. Et mindre bål blev antændt direkte på tagfladen, hvorefter et mindre område på ca. 70 cm i diameter blev udsat for en direkte og konstant vind på 4 m i sek. i 15 minutter.

Der var tale om fire modeller, to åbne med luft på bagsiden og to lukkede uden luft under stråene. En åben konstruktion brandsikret med branddug og 2 lukkede fik alle tre en BD 30 (nu kaldet REI 30) indbygget direkte under stråtaget. Den fjerde konstruktion var helt åben på bagsiden, kun opbygget med lægter.

TILFREDSSTILLELSE FORLØB

Afbrænding af stråtagmodellerne forløb i mine øjne tilfredsstillende og giver plads til en revurdering af brændbarheden i stråtage tækket med tagrør og mischantus.

Afbrændingen af de 4 modeller forløb planmæssigt uden genembrænding af den underliggende DB/REI 30. Der var kun genembrænding af selve stråtaget på to modeller - modellen med Sepatec og modellen med gips og krydsfiner. På ingen af disse to modeller tog underlaget væsentlig skade. Sepatec'en var sort, men hel, og lægten under var lidt sortsveden. På gipspladen var papiret helt og meget lidt sortsvedent. På modellen med krydsfinerplader brændte stråtaget ikke helt igennem - der var et par cm strå tilbage. Modellen uden brandsikring gik det ligeså - først efter slukningen var påbegyndt blev bagsiden sortsveden.

De brandsikrede modeller havde indbyggede termometer på undersiden af stråtaget og på undersiden af den underliggende DB/REI 30. Der blev ikke målt temperatur ændringer på undersiden af DB/REI 30 konstruktionen, medens målepunkterne under stråtaget havde en måling på 115 grader som det højeste. Ellers var det kun enkelte målepunkter på hver model der viste små temperaturstigninger.

Der blev ikke observeret flyveild fra nogen af modellerne.

Forsøgene styrker hypotesen om, at spøgelse med de brændbare stråtage stammer fra en tid, da hovedparten af tagene var tækket med halm og syet fast med tråd, der kunne brænde igennem. At vi i dag næsten udelukkende tækker med tagrør eller mischantus og bruger skruemetoden har elimineret risikoen for spredning af en brand med flyveild fra et stråtag.

I skrivende stund afventer vi konklusionen af brandforsøgene fra DBI før vi kan gå til Byggestyrelsen med resultatet. Vi forventer en afgørelse i løbet af foråret. <

Brandmænd på skolebænken

TEKST & FOTO: JØRGEN KAARUP

I 2015 får alle brandfolk fra Kolding Brandvæsen kursus i at slukke brand i stråtag, og det samme vil ske i Vejle Kommune, lige som Lollands Kommune og Beredskabsstyrelsen nu aktivt gør en indsats for at opdatere viden om, hvordan især en brand i et brandsikret stråtag skal behandles for at gøre mindst mulig skade.

Ledende medarbejdere fra Kolding og Vejle kommuners beredskabsvæsen og en repræsentant fra Beredskabsstyrelsen var i slutningen af oktober på aftenkursus hos Carlo F. Christensen A/S.

Det skete på baggrund af et ønske fra Kolding Brandvæsen, som havde evalueret på slukningsarbejdet ved en ejendom med brandsikret stråtag og erkendt, at "dét kunne vi have gjort bedre", som beredskabsinspektør Ronni Grodt Petersen formulerer det. "Vi kendte ikke noget til forskellen på at slukke et brandsikret og et ikke-brandsikret stråtag", tilføjer han.

Det førte til henvendelsen til Carlo F. Christensen, og da han var positiv over for at bruge en aften på et kursus, kom Vejle Kommune og en repræsentant fra Beredskabsstyrelsen med i samme omgang.

Undervisningen i "stråtagets anatomi" samt slukning og nedtagning af et brændende, brandsikret stråtag blev forestået af en af branchens "grand old men", Sepatec-systemets opfinder, Erling Bach Pedersen. Efterfølgende udtrykte de deltagende brandfolk stor tilfredshed med kurset.

"Vi ser frem til, at de fire instruktører fra os, der deltog i kurset, i løbet af 2015 skal undervise al indsatspersonel ved Kolding Brandvæsen", siger beredskabsinspektør Ronni Grodt Petersen, som selv deltog i specialkurset - det første af sin art. Det betyder, at knap 300 brandfolk i løbet af næste år bliver undervist i at slukke brande i stråtag.

DÆMP TEMPERATUREN

Budskabet fra Erling Bach Pedersen var kort og klart: Brug aldrig en kraftig stråle, når stråtaget er brandsikret. Taget skal kun overrises eller påsprøjtes skum for at dæmpe temperaturen. De erfarne brandfolk kunne tilføje, at det ikke kun handler om at sprinkle, men om at bruge en lav mængde vand fremført med lavt tryk.

Diskussionslysten var stor, og både brandmærkning og nedtagning af tag blev debatteret grundigt. Både at udvikle en app og at lave lister over, hvilke huse der er brandsikrede, blev nedstemt som forslag.

Interessen og spørgelysten var stor, da brandfolkene fra Kolding og Vejle kommuner var på kursus i, hvordan man bedst slukker et brændende stråtag.

Brandfolk fra to kommuner brugte en aften på at blive klogere på, hvordan en brand opfører sig i et stråtag – og om forskelle på slukningsarbejdet

"Det skal mærkes klart og tydeligt ude ved huset, lige ved hoveddøren, ellers vil det ikke kunne bruges i praksis", sagde flere, og dét blev konklusionen: Alle brandsikrede ejendomme burde mærkes klart og tydeligt, så brandvæsenet aldrig kommer i tvivl, når de en mørk aften eller nat står klar til slukning.

GLØDEBRANDEN

"Hvorfor skal vi egentlig tage taget ned", lød spørgsmålet, da Erling Bach Pedersen havde vist film med den langsomt udviklende, ulmende brand i et Sepatec-sikret tag. "Hvorfor ikke bare lade det brænde langsomt?"

"Det har vi aldrig prøvet, men det er vel fordi indsatsen så er hurtigere overstået", svarede Erling, som til fulde havde redegjort for, hvordan en tilsyneladende slukket brand i det brandsikrede stråtag pludselig viser sig at have ulmet for derefter at brænde langsomt videre inde i taget – fordi det er en glødebrand.

Beredskabsstyrelsens mand på kurset, Casper Christensen, overvejer nu at få produceret en video, der tydeligt viser, hvordan det brandsikrede stråtag skal slukkes. Videoen skal bruges til at efteruddanne brandfolk fra hele landet mere rationelt end at alle skulle på nogle timers kursus.

"Det er rigtig godt, at brandvæsenet her i aften forsøger at dygtiggøre sig indenfor slukningsteknik på stråtage, for det udtrykker ønsket om altid at blive bedre til at håndtere denne type brande", siger han.

I løbet af vinteren kommer brandfolk fra Lollands Kommune også på kursus hos Carlo og Erling, og så skal der evalueres.

Baggrunden for kurserne er, at brandfolk under deres uddannelse intet lærer om slukning af brand i stråtag. Senest førte det til en utilsigtet og stærkt forringet indsats over for en brand i et Sepatec-brandsikret tag på Langeland som beskrevet i Tæk nr. 3, oktober 2014. <

Læs om baggrunden for forsøgene på www.straatagetskontor.dk – menupunkt "Fokus": Afstandskrav på vej ned...?

1600 m² moderne og vovet stråtag

Dorte Mandrups Arkitekter vandt over 40 andre med et strømlinet, anderledes og bæredygtigt bud på nyt Vadehavscenter – med stråtag

**TEKST: JØRGEN KAARUP,
ILLUSTRATION: DORTE MANDRUPS ARKITEKTER**

I 2015 skal der bygges nyt på Vadehavscentret i Vester Vedsted syd-vest for Ribe. Efter at området er blevet nationalpark og i verdensskulturarvs-klassen, udpeget af Unesco, skal formidlingen af det enestående vadehav styrkes, og det kræver mere plads.

Det blev Dorte Mandrups Arkitekter, der med et dynamisk og moderne bud på den 1.000 kvadratmeter store udstillingsbygning gik i mål med vinderforslaget – i konkurrence med 40 andre arkitektfirmaer.

”Vi ønsker gennem en nytolkning af den oprindelige bygningskultur at sætte fokus på lokale materialer og håndværksteknikers stoffelige skønhed og funktionelle robusthed”, står der bl.a. i tegnestuens beskrivelse.

Leder af Vadehavscentret, Klaus Melbye tilføjer: ”Arkitekturen er ny, bæredygtig og vovet og viser, at Vadehavscentret er et formidlingscenter af fremtiden”.

Stråtaget er en meget væsentlig del af den nye tilbygning, og det er bestemt ikke tilfældigt. Der er strå på både tag og facader, bl.a. fordi byggherren, Esbjerg Kommune, har lagt stor vægt på, at byggeriet skal være bæredygtigt og i samklang med den omgivende natur.

”Det har været væsentligt for os at skabe et bygningsanlæg i harmoni med landskabet – som fortolker og viderefører den lokale byggetradition”, siger Dorte Mandrup.

Ud over den store tilbygning skal der yderligere bygges 600 kvadratmeter til formidlingsformål, ligeledes med stråtag. Projektøkonomien er 52 millioner kroner, og der er opnået støtte fra Realdania, A.P. Møller Fonden, Arbejdsmarkedets Feriefond, Friluftsrådet, Louis Petersens Legat og Augustinus Fonden.

Tæk følger i næste nummer op med en artikel, der går mere i dybden med udfordringerne i det store stråtag og tankerne bag det. <

Det mobile stråtag

Jydsk Tækkemandslaug har investeret i en tækket trailer, udført af Ruud Conijn – den kan lånes til messer, udstillinger m.m.

TEKST & FOTO: RUUD CONIJJN, KIRSTINE BOVBJERG CHRISTENSEN & JØRGEN KAARUP

Der er tænkt en hel del tanker hos Ruud Conijn, Hemmed Tækkefirma, siden han sagde ja til at udvikle, bygge og tække branchens helt nye, mobile stråtag. Og der er brugt et ikke ubetydeligt antal timer til at omsætte tanker til handling, så traileren kunne være klar og få premiere til fagmessen om bæredygtigt byggeri, Building Green, sidst i oktober.

Det hele begyndte på baggrund af erfaringer fra Skills i Aalborg, hvor det var helt tydeligt, at stråtaget trak langt flere besøgende til end bannere og pjecer.

Det førte til, at bestyrelsen i Jydsk Tækkemandslaug besluttede at bruge penge på at købe en trailer, hvorpå der skulle tækkes et udstillings-tag. Og Ruud Conijn meldte sig til at udføre arbejdet.

”Det sjoveste ved opgaven var at kombinere så mange forskellige elementer som overhovedet muligt på det relativt lille tag”, siger det mobile stråtags ”far”, Ruud.

”Og det sværeste var at placere og udføre de futuristiske elementer, samtidig med at det ikke skulle blive for dukkehusagtigt, især fordi jeg skulle nedskalere det”.

TO SIDER MED TO UDTRYK

Trailerens to tagsider har hver sit udtryk og funktion. Den traditionelle side er brandsikret med Sepatec, har sjællandsk vindskede og skalk i den ene ende og jysk vindskede i den anden. En lille kvist adskiller de to geografiske stilarter. Der er ålegræs og halm på rygningen. Lyng er fravalgt, fordi Ruud mener, det er ”noget skidt”, og andre traditionelle rygningstyper som græstørv blev der ikke plads til.

Den futuristiske side er tækket på kassetter, også kaldet sandwich-plader fra Holland. Der er indbygget solcelle, som faktisk virker, så mobil eller labtop kan lades op. Der er to typer udluftning, en kobber-udluftningshætte og en tækket udluftning for at demonstrere mulighed for at lufte kondens ud, ovenlys vindue og to forskellige slags kobberrygning.

Tagfladerne er på 50 grader, som er det ønskede fald på tækkede tagflader.

Interessen for den tækkede trailer var stor, da den havde premiere den 29. og 30. oktober i Forum, København. Allerede på Molslinjens dæk vakte den opmærksomhed og gav anledning til en del snakke med både personale og ventende bilister.

Ingen tvivl om, at det mobile stråtag er et aktiv for tækkebranchen, uanset hvor vi vil vise os frem. <

FAKTA OM DEN TÆKKEDE TRAILER

EJER: Jydsk Tækkemandslaug, som stiller den gratis til rådighed til messer, udstillinger, lokale events m.m.

KONTAKTPERSONER: Tonny Bogut, tlf. 60 15 20 80 & Ruud Conijn, tlf. 21 42 22 20

TAGTYKKELSE: 20 centimeter, fordi alle mål er sat ned pga. den lille tagflade.

TÆKKERØR: Korte danske fra sydlige Ringkøbing Fjord

UDVENDIGE MÅL: Længde 349 cm, bredde 171 cm

TOTALVÆGT: 750 kg, må køres uden trailer-kørekort

KOBBERRYGNINGER er udført og doneret af Danmarks ekspert på området, tækkemand Kim Andersen, Herning

KASSETTEN OG MAGMA FIRESTOP IMPRÆGNERING er doneret af DTL's formand, tækkemand Henrik Henriksen

Året, der gik...

ILLUSTRATION: Dorte Mandrup Arkitekters visualisering af den 1000 kvadratmeter store udstillingsbygning, som skal opføres i 2015.

TEKST: JØRGEN KAARUP

2014 blev et spændende år 2 i Straatagets Kontors korte historie. Et år, hvor økonomien blev nogenlunde stabiliseret i kraft af, at det lykkedes at skaffe ekstra indtægter i form af tilskud til projekter. Og et år, hvor stråtaget var temmelig meget i medierne, bl.a. fordi en livscyklusanalyse viste, at stråtaget er det mest klimavenlige tag af alle.

Det blev også året, hvor branchens "guldvisitkort" blev færdig. Bogen "Naturens eget tag" blev taget godt imod og bruges nu af både tækkemænd og Straatagets Kontor som gave til særligt udvalgte med interesse for vores kære håndværk og branche.

Stråtaget indtog hovedstaden to gange i oktober, først på Kulturturnatten og dernæst fagmessen for miljøvenligt byggeri, Building Green, og rigtig mange stoppede op og kiggede på vores to dygtige lærlinge, der tækkede på Skills i Aalborg i januar måned.

BUDSKABET SPREDES

Langsomt, men sikkert spreder Straatagets Kontor budskabet om, at stråtag ikke alene hører til på bindingsværk og stokroseidyl, men fint kan lægges på moderne byggeri.

80 arkitektstuderende fra Arkitektskolen Aarhus tog i den grad stråtagets kvaliteter til sig, da det meste af en uge blev brugt på at have tækkeskovl og strå i hænderne på Den Jydske Haandværkerskole i Hadsten. Og Dorte Mandrup Arkitekter vandt her i november konkurrencen om at bygge 1.000 kvadratmeter til Vadehavsentret – med stråtag!

Vi fik i 2014 ikke ændret den generelle tolkning af bygningsreglementets bestemmelser om afstand til skel og nabobygninger, når ejendommen har stråtag – men der er begrundet håb om, at det vil ske i 2015, og så vil Straatagets Kontor kaste sig over forsikringsbranchen, så vi kan få nye, lavere priser på brandsikrede stråtage

– priser, der står i forhold til den reelle risiko.

Både seminaret i Hadsten i januar og binnedagen på Frilandsmuseet i september var meget godt besøgte. Tendensen er, at flere og flere møder op til faglige arrangementer – og begge laug har medlemstilgang. Det er virkelig glædeligt, for uden laugenes indsats stod det ilde til med vores branche, som har været på kanten af at være decideret truet for ikke ret mange år siden.

NY BOG OM STRÅTAGE

For mig personligt var udgivelsen af "Naturens eget tag" årets højdepunkt, også fordi det er den enkelt-arbejdsopgave, der har taget mest tid. Derfor er det glædeligt, at bogen er blevet meget positivt modtaget. Anmeldere har rost den, mange tækkemænd har købt en del bøger for at kunne give dem til kunder og andre interesserede, og forhåbentlig vil der også blive solgt en del op til jul.

Bogsalget giver kontoret et tiltrængt tilskud til økonomien, men vigtigere er det, at de mange fotografier langt bedre end ord fortæller den uvidende om stråtagets mange uudnyttede muligheder, rent formgivningsmæssigt. Derfor tillader jeg mig at kalde bogen "Branchens guldvisitkort".

Kollegerne på det hollandske kontor har købt en hel kasse og har spurgt, om jeg har overvejet at udgive bogen på engelsk. Dét er nok den største anerkendelse, jeg kunne få: Roser fra mine nærmeste kolleger, nemlig Henk, Joost og Pieter få det hollandske tækkkontor.

PR OG FORMIDLING

Det har været højt prioriteret at få stråtage og tækkemænd ud i medierne, for kendskabet til vores branche er ringe – og myterne mange. Derfor har Straatagets Kontor brugt en del tid på presse-

meddelelser, skrivning af artikler til blade og netmedier samt dyrkning af kontakter i diverse medier.

Det var glædeligt, at mere end 100.000 læsere i marts kunne læse hele 9 sider om stråtag i et temanummer af bladet "Frilandsliv", der omdeles gratis til husstande på landet. I maj fulgte et flot tema i Dansk Byggeris blad "Træ" efter, og her i december er det lykkedes at få stråtaget i bladet "Byg – bæredygtigt byggeri", som udsendes sammen med bladet "Arkitekten" til alle medlemmer af Arkitektforbundet.

Også DR's P 4, en lang række netmedier og landbrugsfaglige fora berettede om stråtaget i 2014. Især historien om, at vi har at gøre med det mest klimavenlige af alle tage kom i mange medier. Men også projektet med tækkemiscanthus, som kan dyrkes uden brug af sprøjtemidler, gav anledning til en del medieomtale.

PROJEKTER OG PENGE

Straatagets Kontor er underfinansieret i udgangspunktet, fordi de primære indtægter, Sepatec-salg og annoncesalg, kun dækker 68 procent af udgifterne (2013-tal). De resterende penge hentes gennem tilskud fra de to laug og gennem projekter, dvs. nye aktiviteter, hvortil der søges penge hos private fonde og offentlige institutioner.

Straatagets Kontor ser tilbage på årets højdepunkter. Konklusion: Tækkebranchen er blevet mere synlig i medier og blandt arkitekter

Kort før årsskiftet 2013/14 bevilgede Miljøstyrelsen penge til projektet med tækkemiscanthus, populært kaldet "Beskyt grundvand – dyrk stråtag". Dette blev derfor årets "projekthøjdepunkt" i 2014, fordi det treårige projekt skulle sparkes i gang – og der skulle skaffes yderligere finansiering. Projektet udføres i samarbejde med Videnscentret for Landbrug, og det er efterfølgende lykkedes at skaffe de manglende penge fra Foreningen PlanDanmark, en privat fond.

I skrivende stund er en ny ansøgning netop gået igennem hos Miljøstyrelsen: Et samarbejde mellem Teknologisk Institut, Carlo F. Christensen A/S og Straatagets Kontor skal gøre arbejdet med de miljømæssige aspekter og dokumentation af stråtagets miljøfordele færdigt.

Dette projekt rummer formentlig yderligere mulighed for tilskud fra private fonde. Det er af helt vital betydning for salgsarbejdet, at miljøaspekterne dokumenteres til bunds, inklusive at begynde at tage hånd om alternative anvendelser af restprodukter fra branchen.

"Naturens eget tag" blev støttet af Brebøl-Fonden, og uden den støtte havde udgivelsen ikke været mulig. Der er udgifter til fotos,

layout og trykning på næsten 200.000 kr. i det projekt, og et udlæg i den størrelsesordenen er langt, langt mere end likviditeten på Straatagets Kontor tillader.

At bogens omkostninger således blev dækket af en fond medfører, at indtægter fra salg af bogen nu styrker økonomien i Straatagets Kontor. Idéer til nye måder at øge indtægterne er ALTID VELKOMNE!!

BLADET TÆK

Bladet sendes ud til alle tækkemænd i Danmark, til en række særligt interesserede, bl.a. arkitekter, byggefirmaer og diverse nøglepersoner i med tilknytning til vores branche – gratis. Det sendes også ud til vores svenske kolleger, som til gengæld betaler for Tæk.

Det giver underskud at udgive et blad af den kvalitet til så relativt få mennesker. Alene tryk, layout og forsendelse koster 56 kr. pr. blad (ekskl. moms). Derfor er der næppe tvivl om, at det igen vil blive diskuteret på generalforsamlingen i Straatagets Kontor, om det er på tide, at ikke-laugsmedlemmer begynder at betale for bladet.

Hidtil er den debat endt med, at laugene – og Straatagets Kontor – prioriterer at have et fælles forum for HELE branchen i form af bladet Tæk. Derfor har bladet fortsat været gratis her i 2014.

INTERNATIONALT NETVÆRK

Det internationale samarbejde nåede et foreløbigt højdepunkt, da 110 tækkemænd fra syv lande mødtes i Sydafrika i februar måned. Der var 33 danske tækkemænd og – fruer af sted på en formidabel flot tilrettelagt tur rundt i det sydlige Sydafrika.

Der er opbygget et rigtig godt netværk internationalt, og det kan bruges på mange fronter. Bl.a. er arbejdet med kvalitetssikring af materialerne – Thatchmark – udgået fra samarbejdet i ITS, International Thatching Society. I 2015 går turen til Sverige i august, hvor forhåbentlig mindst lige så mange vil deltage for at videreudvikle samarbejdet og de faglige debatter på tværs af landegrænser.

Straatagets Kontor er fortsat sekretariat for ITS. Ind imellem bliver der drømt om at gå sammen om at søge EU-midler til et større samarbejdsprojekt – men alle er hidtil meget tilbage fra det store arbejde, det er at komme igennem en sådan ansøgning. Det handler nemlig ikke bare om at skrive en ansøgning, men i endnu højere grad om at udtænke og udvikle et samarbejde mellem 4 – 5 lande om det helt rigtige.

DRØMMEN I 2015

Alt i alt går det ganske godt med det fælles branchekontor, er de fleste vist enige om. Når blikket rettes mod det nye år, står tilknytning af en arkitekt højt prioriteret. Der står "tilknyttet", for der bliver næppe råd til at ansætte en, hverken på halv eller hel tid.

En arkitekt ville kunne fokusere indsatsen over for kollegerne til gavn for udvikling af et eller flere pilotprojekter, som kan demonstrere fordelene ved det mest klimavenlige tag, vi har. Samtidig ville en bygningsarkitekt også kunne arbejde med at løse nogle af udfordringerne, bl.a. at stråtaget isolerer godt, men ikke henregnes som en del af klimaskærmen, hvis det er ventileret med en luftkanal mellem tag og indervægge med isolering.

Det er foreløbig en drøm. Det kræver, at der udtænkes et nyt projekt, at det beskrives, og at der med succes søges penge til det, formentlig hos en fond. Ingen tvivl om, at en del af 2015 vil gå med fundraising. <

Indbydelse til

Tækkemandsseminar 2015

Dansk Tækkemandslaug indbyder til tækkemandsseminar for mestre og svende fredag den 16. januar kl. 9.00 til lørdag den 17. januar 2015, kl. 13:00 på Den Jydske Haandværkerskole, Ellemosevej 25, 8370 Hadsten

PROGRAM - med forbehold for ændringer

Fredag

09.00 ANKOMST OG KAFFE

10.00 VELKOMST

Vi må ikke sælge ud af fagligheden - det handler om holdning.
Henrik Henriksen, formand for Dansk Tækkemandslaug

10.30 STRÅTAGET SOM KLIMASKÆRM

De lukkede konstruktioner - konsekvenser og muligheder - med udgangspunkt i BR 2015.
Tommy Bunch Nielsen, Bunch Bygningsfysik

12.00 FROKOST OG INDKVARTERING

13.00 MILJØ OG BÆREDYGTIGHED

Fremtidens grønne tag skal dokumentere miljøbelastningen. Kan vi levere varen?
Mathias S. Høeg Kemner, Center for bæredygtigt Byggeri, Teknologisk Institut

14.00 DE NYE STILLADSREGLER ...

Hvad må man egentlig?
Faldsikring
Den nye vejledning for tækkearbejde fra BAR
Jakob Ugelvig Christiansen, Arbejds miljø, Dansk Byggeri

15.00 KAFFEPAUSE

15.30 STRÅTÆKKET HUS TIL SALG...

Brandsikring af stråtaget er en fremtidssikring ved salg, for hos mange kunder lever myten om de brandfarlige tage fortsat. Vi får et bud på, hvad vi som branche kan gøre for at gøre stråtaget endnu mere attraktivt ved salg.
Ejendomsmægler med erfaring med stråttækte ejendomme

16.00 BRANDSIKRING OG GODE RÅD

Hvad er op og ned i al den snak om brandsikring og problemer med fugt og skimmel
Erling Bach Petersen, ingeniør og fhv. tækkemand

17.00 PAUSE

17.30 STATUS PÅ AFSTANDSKRAV OG BRANDPRØVER

Der er lavet nye tests på Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut.
Hvor langt er vi fra at få sat afstandskravene ned?
Finn Guld, tækkemester og formand for Straatagets Kontor

18.30 SLUT

19.00 VI MØDES TIL FESTMIDDAG

Lørdag

08.30 MORGENKOMPLET

09.30 NYT FRA SKOLEN

Nyt fra skolen og tækkeuddannelsen
Henrik Dalsgaard, afdelingsleder, Den Jydske Haandværkerskole

10.00 UDDANNELSE OG SVENDEBREV

Hvad ser skuemestrene på - gennemgang af bedømmelseskemaet - forskellige skoleforløb - og om muligheden for at få et svendebrev selvom man er "gammel i gårde".
Per Keis, uddannelsesudvalget

10.30 ÅRETS GANG PÅ STRAATAGETS KONTOR

Beretning om højdepunkter i 2014, set fra branche-kontoret.
Jørgen Kaarup, Straatagets kontor

11.00 PÅ VÆRKSTEDET ...

Formiddagskaffe

I LÆRE SOM TÆKKEMAND

Kirstine Bovbjerg Christensen, stud. arch. beretter fra dagene, da 80 studerende fra Arkitektskolen i Aarhus var i Hadsten og fik tækkeskovl og skruemaskine i hænderne.

TRAILER MED STRÅTAG

Ruud Conijn præsenterer den nye udstillingstrailer med stråtag, kobbermønning, udluftning og solceller m.m.

12.00 FROKOST & TAK FOR DENNE GANG

TILMELDING SENEST 6. januar 2015 på mail eller telefon til Brian Randrup: br.randrup@gmail.com, tlf. 20 93 84 09

Prisen er 2.750 kr. inkl. moms. Betaling inden 6. januar 2015 til konto i Jutlander Bank, reg. 9217 - kt. nr. 0002229153

En oplagt KUNDEGAVE

Bogen "Naturens eget tag" får rosende ord med på vejen - rabat ved køb af mindst 5 ad gangen.

Med sine 176 sider i stort format er det en bog, der giver inspiration til at bruge stråtaget på nye måder, samtidig med at stråtagets 5.000 år lange historie bliver fortalt.

Fra fortid til nutid er stråtagets og tangtagets kulturelle baggrund med i bogen, der med mere end 200 farvefotos og en række sort/hvide er rigt illustreret.

35 små kapitler, som kan læses uafhængigt af hinanden. Oplagt gave til "kunden der har alt".

"En flot bog, som vil være et oplagt julegave-emne for alle, der holder af bygningskultur"

Torben Lindegaard Jensen, formand, Foreningen Straatag

"Et must for alle, der interesserer sig for stråtag og arkitektur"

Marcelle Meier, Restaureringsarkitekt og vært på DR 1 "Bevar mig vel"

"Man kan kun ønske branchen tillykke med at smuk, informerende og veloplagt en udgivelse"

Niels Park Nygaard, lektor, Arkitektskolen Aarhus

"Fornemt, smukt, flot, gode billeder, gode tekster, gode historier"

Søren Ryge Petersen, DR 1-vært

NATURENS EGET TAG

Fås hos boghandlere for 299,- kr., hos Plusbog.dk for 258 kr. inklusive forsendelse.

Ved køb af mindst 5 stk. gennem Straatagets Kontor ydes rabat.
Bestilling og rabatpriser: Tlf. 21 25 91 88, joergen@kaarup.eu eller www.straatagetskontor.dk

Kragetræer - Ryttere - Rygtræ
Egen produktion - Høj kvalitet
Til den rigtige pris!

Træindustri Kurt Nielsen
5628 9207 • www.ryttere.dk

Et naturligt produkt
TØRRET ÅLEGRÆS
sælges til rygninger og isolering

Leveres i rundballer eller på bestilling i småballer

IB UNGERMAND 61386724
JENS WEDELE 40723506

Kursus i mansard-tækning

Tækkemand og skolelærer Ruud Conijn er i gang med at arrangere et eller to kurser i mansard-tækning, tækning med knæk i tagfladen. Han er i gang med at skaffe Henk Jan van Ginkel, den helt rigtige hollænder, fra firma De Riet-dekker, én af de allerdygtigste i landet i netop den disciplin. Kurset kommer til at foregå på Den Jydske Haandværkerskole i Hadsten, med en minimum deltagertal på 16. Hvis der er tilstrækkeligt mange sjællændere med interesse for kurset, kan der blive tale om også at holde et tilsvarende på Sjælland.

Ruud prøver at skaffe tilskud fra "Byggeriets Uddannelser", som dog er lidt tilbageholdende på grund af manglende interesse i tidligere opslåede kurser. Kurset i mansard-tækning vil blive afholdt torsdag 19. og fredag 20. marts indtil middag. Der er indkvartering samt god spisning i skolepensionatet. Prisen bliver 3.150 kr. for laugsmedlemmer og 3.800 for ikke laugsmedlemmer, inkl. opl. hold, forplejning og overnatning (excl. moms)

Forhåndstilmelding senest 31. januar, send en mail til Ruud: mail@tag-ruud.dk Kurset gennemføres kun, hvis der er mindst 16 tilmeldte, og disse får yderligere info i begyndelsen af februar.

Skills i Bella Center

Årets Skills, DM i håndværksfag, løber af stablen fra 8. - 10. januar i Bellacenteret i København. Tækkefaget bliver ikke at finde blandt de 36 fag, der konkurrerer, fordi der ikke var tilstrækkelig interesse blandt lærlingene i at deltage. Men formanden for uddannelsesudvalget, Per Keis, vil sammen med et par svende være at finde på en stand, hvor besøgende kan prøve at tække og få nærtkontakt med fag og tag. Skills blev i 2014 holdt i Aalborg og besøgt af 42.000 mennesker. Arrangørerne forventer endnu flere i 2015.

Penge til miljømærkning

Miljøstyrelsen bevilgede i starten af december penge til at færdiggøre livscyklusanalyse af stråtaget samt til at kortlægge muligheder for genbrug af restprodukter og gamle tage. Teknologisk Instituts analyse af stråtagets miljøfordele, der viste, at stråtaget er det bedste for klimaet, går kun til taget er lagt. Nu skal resten af livscyklussen frem til bortskaffelse analyseres. Resultatet bliver data, der kan bruges til miljømærkning af stråtaget og dermed kommer branchen helt i front inden for bæredygtigt byggeri. Projektet udføres i samarbejde mellem Teknologisk Institut, Carlo F. Christensen A/S og Straatagets Kontor.

Derfor to laug...

Sebastian van der Meer, bestyrelsesmedlem i Jydsk Tækkemandslaug, svarer her på Uffe Steen-Nielsens referat fra binnedagen, hvori Uffe bl.a. skrev om "tvisten han ikke orker at forholde sig til..."

AF SEBASTIAN VAN DER MEER

Tak Uffe for dit bidrag til vores blad. Rart med nye stemmer. Og en god artikel med gode iagttagelser og pointer. Én ting studsede jeg dog lidt over, "Jeg irriteres over denne tvist, som jeg ikke gider sætte mig ind i....". Hvilken tvist mener du? Er det fra dengang at alle 3 laug skulle blive et under BYG?

Du har ret i at du ikke gider sætte dig ind i den gamle tvist, vand i strandkanten, mos skrabet af taget, det er forbi og skal ikke drages frem i tide og utide. Men der er dog stadig en ret stor forskel mellem laugene som man skal vide noget om. Det ene laug skal man være medlem af en arbejdsgiver organisation og det andet laug ikke.

Når så faktum er, at en del tækkemænd ikke vil være medlem af en arbejdsgiver-organisation, så kan de jo ikke blive medlem af det laug.....ergo er der brug for et laug mere.

Jeg kan høre dem råbe at man sagtens kan blive medlem uden at være medlem af BYG. Men det gælder kun et år og hvad så??? Så længe det ene laug ikke har valgfrihed angående medlemskab af en arbejdsgiver forening er der meget god berettigelse for et tækkelaug mere.

Mit firma er medlem af en arbejdsgiver forening (er lige skiftet fra Dansk Byggeri til Dansk Håndværk) så jeg kunne sagtens have meldt mig ind i DTL. Men jeg har fundet ud af at jeg befinder mig bedre hos "jyderne" end hos "sjællanderne". Det fandt jeg ud af på

binnedagene. Der var bedre kemi med jyderne. Specielt når man så erfarer at DTL stadig påstår at ved at være medlem af BYG og DTL er man med til at betale for uddannelsen af nye tækkemænd!?!

Det er staten der betaler uddannelsen, ikke BYG og DTL. De har indflydelse på uddannelsen, men den kunne mig bekendt også opnås, ved at formanden for DTL var medlem af BYG. Sådan nogle påstande gør for mig valget af JTL frem for DTL meget nemt.

Helt fra starten i samarbejdet mellem JTL og DTL omkring Straatagets Kontor har der været små skærmydsler, men det er vel naturligt, når vi grundlæggende har en så forskellig opfattelse af, hvordan man kører sin forretning. Begge laug er klar over at det er livsnødvendigt for faget, at vi samarbejder, og det gør vi så. Det er og bliver ikke nemt og derfor er det vigtigt at I unge melder jer ind og tager jeres tørn, fordi vi gamle har kun begrænset holde tid. Vi har set en del bestyrelsesmedlemmer forsvinde, fordi det har været hårdt arbejde - og når man så får vristet sig ud af det, gider man slet ikke have noget med laugene at gøre mere. Sådan vil jeg og de nuværende bestyrelsesmedlemmer ikke ende. Vi vil gerne gøre en indsats uden at køre fuldstændig dødt i det. Kom ind i kampen og vis at I kan gøre det bedre end os.

Så der er lidt benarbejde forude med at finde ud af, i hvilket laug man befinder sig bedst. Man kan kun vælge ved at melde sig ind og finde ud af det. <

Bygningstømmer
saves efter ønsket mål og profil. Skalker, vindskeder m.m.

Poppels Savværk & Tømmerhandel v. Kaj Poppel Rasmussen
Søllerødvej 25, 4291 Ruds Vedby. Tlf. 42 68 72 68

Vi har i mange år forsikret familierne Nielsen, Madsen & Pedersen o.m.a. - hvad med din familie?

Hvis du rejser
udenlands efter den
1. august 2014,
bør du have en
Privat
Rejseforsikring

- Vi kan forsikre alle
- til konkurrencedygtige priser!
- ID-sikring mod identitetstyveri er gratis
meddækket på Familiens Basisforsikring 2
- Landsdækkende personlig service
- Stort lokalt kendskab med 24 timers service
- Fleksibelt nicheselskab - *kundeejet*
- Full service, også med
SOS-rejseforsikring-verden og AP Pension
- Familiens Dyreforsikring
- også med hunde- og kattesyge
- I mere end 100 år unik service og
produkter til *jordens folk*

Stråtag er også vores speciale

Vi kan forsikre alle!
- klik på:
www.garfors.dk

 HOVEDKONTOR
Struergade 24
DK-2630 Taastrup
Tlf. +45 43 71 17 77
Fax +45 43 71 36 16
www.garfors.dk
E-mail: gaf@garfors.dk

KUNDERNE VIL HAVE TÆKKEMÆND MED BYG GARANTI

I 2011 viste en undersøgelse foretaget af YouGov Zapera, at 76 % af dine potentielle kunder foretrækker håndværkere med Byg Garanti. Er du medlem af Dansk Byggeri og Dansk Tækkemandslaug er dit arbejde dækket af Byg Garanti. Det betyder, at du kan bruge Byg Garanti logo og kampagnemateriale i markedsføringen af din egen virksomhed. Er du ikke medlem, så skynd dig at blive det - det betaler sig! Læs mere om fordelene ved at kunne tilbyde Byg Garanti på bygggaranti.dk bygggaranti.dk

BRANDIMPREGNERING

PROBLEMER MED AFSTAND TIL SKEL

Her kan MAGMA-FIRESTOP
typisk hjælpe til en dispensation.

Vi har Rigtig meget erfaring med
manglende afstand til skel.

Ring for hjælp. tlf.: 62219600
www.magma-firestop.dk

VINDUER TIL ENHVER SMAG

Standard kvistvinduer lagerføres med 32 mm standard sprosser eller 25 mm pålimede sprosser

Specialvinduer i Fyr, Eg og Sipo mahogni fremstilles efter mål.

Optoglasvinduer – det moderne forsatsvindue.

Marantivinduer med indadåbning.

Valmvinduer fremstilles efter mål.

Rygningsvinduer efter mål.

Carlo F. Christensen A/S
Kastbjergvej 15 – Hedegaard – 8585 Glesborg
www.carlofchristensen.dk
Tlf.: 86 38 76 66

- alt til stråtag

Reethandel

NANO REED

E. Prosman b.v.

Prosman Reed + Windows
P.O. Box 3079
NL - 2800 CD Gouda - The Netherlands
Telefon : 0031 - 182 - 37 22 72
Telefax : 0031 - 182 - 37 47 20
E-mail : info@prosman.com
Internet: www.prosman.com
Warehouse Germany:
Am Alten Werk 56
D-21406 Melbeck (near Hamburg)

Prosman Reet + Fenster
Postfach 3079
NL - 2800 CD Gouda - Holland
Telefon : 0031 - 182 - 37 22 72
Telefax : 0031 - 182 - 37 47 20
E-mail : info@prosman.com
Internet: www.prosman.com
Lager Deutschland:
Am Alten Werk 56
D-21406 Melbeck (Nähe Hamburg)

We have weekly arrivals of containers with reed from China in Hamburg for possible delivery to Denmark.

Direct deliveries or deliveries with our truck with crane of:

- Reed from Hungary, Rumania, Ukraine, Austria, Turkey and China.
- Wire, heather, sheets, windows, copper & galvanised chicken wire, tools, copper or ceramic ridge tiles etc.

Wir haben wöchtentliche Ankunft von Container mit China Reet in Hamburg für eventuelle Lieferung nach Dänemark.

Direktlieferung oder Lieferung mit unserem Kran-LKW:

- Reet von Ungarn, Rumänien, Ukraine, Österreich, Türkei und China.
- Draht, Heide, Planen, Gaubenfenster, Kupfer und Verzinktem Masschendraht, Werkzeug, Kupfer oder Ton Firstziegel usw.

Med venlige hilsner,
Fam. Prosman

Danmarks mest solgte

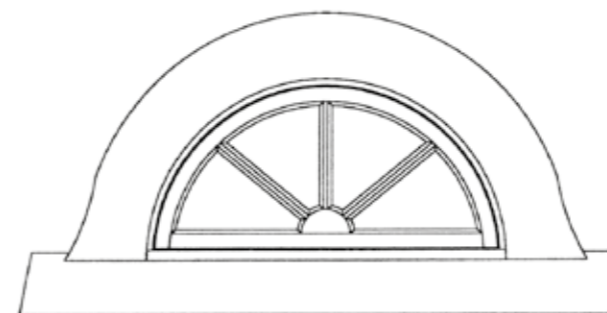

Fra 13 hk – 68 hk
Bredde fra 79 cm
Stor løftekapacitet fra 800 kg.
Lille egenvægt fra 800 kg.
Brugte på lager fra 50.000 kr.
Over 100 forskellige redskaber
Den perfekte medhjælper
Finansieringseksempel:
20% udbetaling – 20% rest
kun 36,00 kr. pr. dag.

Jylland – Fyn ☎ 86 95 75 22 Sjælland ☎ 59 65 60 37
 www.sorring-maskinhandel.dk

TØMRER & BÅDEBYGGER FINN MØLLER APS

MARIAGER kvistvinduer

KVISTVINDUER TIL TÆKKEMÆND

Vore kvistvinduer udføres i høj kvalitet af lamineret fyrretræ. Kan også leveres i mahogni. Leveres ubehandlet eller med malet overflade. Vinduerne er 2-lags lavenergi termoruder med 5 års garanti. Vinduerne er med ægte sprosser på 34 mm eller med pålimede sprosser på 25 mm. Alle vinduer leveres efter special-mål.

Indhent tilbud på:

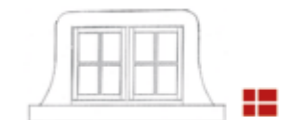
98541496

Type 90/55
 B=90,5 cm - H=52
 Bundhængt vinduesramme med udskyder

Type 120/70 eller 120/85
 B=120,5 cm - H=70,5 eller 85,5
 Sidehængte vinduesrammer med anverfere og stormkrog. Fast eller løs midterpost

Type 120/70 eller 120/85
 B=120,5 cm - H=70,5 eller 85,5
 Sidehængte vinduesrammer med anverfere og stormkrog. Fast eller løs midterpost

Type 150/90
 B=150,5 cm - H=90,5
 Sidehængte vinduesrammer med anverfere og stormkrog. Fast eller løs midterpost

Type 150/90
 B=150,5 cm - H=90,5
 Sidehængte vinduesrammer med anverfere og stormkrog. Fast eller løs midterpost

Type 178/70 eller 178/85
 B=179 cm - H=70,5 eller 85,5
 Sidehængte vinduesrammer med anverfere og stormkrog. Fast eller løs midterpost

Type 178/70 eller 178/85
 B=179 cm - H=70,5 eller 85,5
 Sidehængte vinduesrammer med anverfere og stormkrog. Fast eller løs midterpost

Type 223/90
 B=224,5 cm - H=90,5
 Sidehængte vinduesrammer med anverfere og stormkrog. Fast eller løs midterpost

Type 223/90
 B=224,5 cm - H=90,5
 Sidehængte vinduesrammer med anverfere og stormkrog. Fast eller løs midterpost

Tømmer & Bådebygger Finn Møller ApS - Randersvej 2 - 9550 Mariager
 Telefon: 98 54 14 96 - Mobil: 40 34 14 96 - E-mail: info@finn-moller.dk

tæk

4 • 2014 • STRAATAGETS KONTOR

KLIMAVINDER

Nr.1

PÅ CO₂ & DESIGN

BUILDING GREEN 1. SAL

STRAATAGETS KONTOR
www.straatagetskontor.dk

Find inspiration
i ny bog om stråtag

NATURENS
EGET TAG

www.saxo.com

Denne annonce kom ud til mere end 400.000 mennesker, da den blev bragt i temamagasinet GRØNT BYGGERI, udgivet sammen med Jyllands-Posten 27/10, to dage før fagmessen Building Green. Klimavinder referer til den livscyklusanalyse, der viser, at stråtaget er det mest klimavenlige af alle.